

Van: "Frank van den Dungen" <f.vandendungen@helicon.nl>
Aan: <statengriffie@brabant.nl>
Datum: 06-03-2013 9:42
Onderwerp: pleidooi van de Bernhezer Buitenwacht
Bijlagen: DE KOOL EN DE GEIT.pdf

PROV. NOORD-BRABANT		
Zaaknr.: C2112180		
6 MRT 2013		
Briefnr. 3369784		
d.:	afd.:	bur.: STER

aan de griffie

t.a.v.

- de leden van de commissie Transitie Stad en Platteland
- de leden van Provinciale Staten

Bijgaand de volledige versie van DE KOOL EN DE GEIT (twee A4-tjes)
een pleidooi van de Bernhezer Buitenwacht, met suggesties
voor aanscherping en concretisering van 'Zorgvuldigheid 2020' met
enkele amendementen.

Een verkorte versie is vandaag als Opinie gepubliceerd in het Brabants
Dagblad

met vriendelijke groeten

Frank van den Dungen
secretaris Bernhezer Buitenwacht
Venhofstraat 7, 5384 SZ Heesch
0413-224060 (privé)
0411-677618 (werk: Helicon Opleidingen)
e-mail: bernhezerbuitenwacht@xs4all.nl

Een gedachte voor het milieu - is printen van deze mail echt nodig? / A
thought for the environment - is it necessary to print this mail?
Dit bericht is alleen bestemd voor geadresseerde(n). Aan dit bericht
kunnen geen rechten worden ontleend. / This e-mail is intended for the
addressee's eyes only. This message cannot be deemed as legally
binding.

DE KOOL EN DE GEIT

handreikingen voor een duurzame uitweg uit het Brabantse veehouderij-dilemma

door Frank van den Dungen en Jos Burghouts

Op de Ruwenberg in Sint Michielsgestel is drie dagen lang flink gepolderd over de toekomst van de veehouderij in Brabant. Maar we zien het water nog niet zakken. Integendeel. De uitkomst, zoals geschetst in het voorstel aan Provinciale Staten, heeft misschien op de korte termijn zelfs wel een averechts effect. Want er worden nu wel beperkende maatregelen aangekondigd. Maar er is tegelijkertijd géén onmiddellijke stand still afgekondigd. Je kunt er dus donder op zeggen dat iedere veehouder met ambitie in het zicht van deze bui toch nog gauw een aanvraag zal indienen. En het water stond ons hier al aan de lippen.

zegeningen

Maar laten we eerst onze zegeningen tellen. Het advies aan Provinciale Staten bevat een aantal richtinggevendende uitspraken. Deze bieden perspectief op een uitweg uit de huidige patstelling. Dat is nodig, want nu gaat de groei van stallen en dierenaantallen gelijk op met de toename van verontrusting en verontwaardiging onder omwonenden. Bij de nu door Brabant beoogde transitie

- is de gezondheid van mens en dier een leidend principe,
 - is de dialoog met de omgeving verplicht als voorwaarde voor ontwikkelruimte,
 - zijn steeds stringenter zorgvuldigheidseisen voorwaarde voor elke uitbreiding,
 - wil men ook bestaande bedrijven stimuleren om mee te doen,
 - worden cumulatieve effecten van fijnstof, stank en endotoxinen meegewogen,
 - wil men een effectief handhavings en sanctiebeleid opzetten,
 - wil de provincie het rijk bewegen om strengere regels te stellen, en
- gaat Brabant zelf de bouwstop voor geiten en schapen met een jaar verlengen.

vraagtekens

Applaus voor plussen, zoals de verlenging van de bouwstop in verband met de Q-koorts. Maar andere maatregelen roepen meer twijfels op dan ze wegnemen. Want:

Wat hebben we aan "gezondheid als leidend principe", als hieraan het voorbehoud gekoppeld wordt "dat we niet in een risicoloze maatschappij leven en dat maatregelen erop gericht zijn de risico's hanteerbaar te maken". Bas Haring trok onlangs tijdens de ZOUT-bijeenkomst in Oss ook een dergelijke parallel met slachtoffers op onze snelwegen. Maar de vergelijking gaat mank. Je kunt immers wel kiezen voor deelname aan het snelverkeer. Maar dat je woonomgeving tot LOG wordt gebombardeerd, dat je rondom in de varkensstallen komt zitten, of dat je op een buitenwandeling besmet wordt met de Q-koorts bacterie, dát is geen vrije keuze.

Wat schieten we op met "een verplichte dialoog met de omgeving", als de uitkomst daarvan niet bindend is? Wordt dat net zo'n formele farce als de inspraak?

Wat mogen we verwachten van een transitie waarin de landbouw in Brabant nog steeds getypeerd wordt "als een van de belangrijkste dragers van het platteland, zowel op het gebied van de economie als van de leefbaarheid". Terwijl juist de leefbaarheid in Oost Brabant achteruit denderd door de concentratie van steeds meer dieren in steeds grotere stallen.

Wat kunnen we verwachten van de eis van grondgebondenheid zolang niet bepaald wordt wáár die grond moet liggen. Sojateelt in het oerwoud is ook grondgebonden. En dat zijn zeker niet de enige vraagtekens die dit document oproept.

minpunten

Helaas heeft het overleg ook minpunten opgeleverd. Het provinciale voorstel voor de transitie van de landbouw schiet te kort als duurzame oplossing. Het is vooral een uitweg uit de actuele problematiek. En daarbij probeert de provincie de kool én de geit te sparen. Maar het stuk biedt geen soelaas voor de kern van het probleem: de steeds groter wordende concentraties van stallen en dieren in het Oost Brabant. Zorgvuldige veehouderij wordt gebracht als het nieuwe adagium. De zorgvuldigheid richt zich echter op de scherpe randjes van de bestaande praktijk. Het toekomstgerichte aspect van duurzaamheid komt niet aan bod. Zorgvuldige veehouderij is een compromis. Het is van alles een beetje. Het richt zich niet op het beheren van de aarde als erfgoed voor onze kinderen. People, Planet, Profit staan in deze visie nog steeds in de omgekeerde volgorde.

De Bernhezer Buitenwacht is een club die zich onderscheidt van de andere burger-groeperingen doordat ze deelnemen aan de dialoog met alle betrokken partijen. Ze zijn tegen een grotere concentratie van dieren en stallen, maar ze zijn geen actiegroep. Ze nemen zelf initiatieven om de dialoog op gang te brengen. En ze stimuleren innovaties in en alternatieven voor de veehouderij. Jos Burghouts is oprichter van de BB. Hij nam deel aan de Ruwenbergconferentie. Frank van den Dungen is secretaris van de BB en heeft zitting in Netwerk de Peelhorst.

negatieve spiraal

De samenstellers van het stuk signaleren wel dat het verdienmodel - gericht op schaalvergroting en kostenminimalisatie - niet langer houdbaar is. Maar daar blijft het bij. Er is geen bereidheid om de consequentie daarvan te trekken. Zo komen we niet uit ellende. Steeds meer aanbod van dieren betekent immers steeds meer kiloknallers voor een steeds lagere prijs. En door dat markt-mechanisme worden boeren op hun beurt weer gedwongen om meer dieren te gaan houden om aan de eisen van zorgvuldigheid te voldoen en een inkomen over te houden. Deze negatieve spiraal - gericht op kwantitatieve groei - had omgebogen moeten worden naar een opgaande lijn van verbetering. Minder vee. Maar wél beter. Want zo'n omslag is nodig. Van de boeren zelf, die per definitie elkaars concurrent zijn, kun je hierin geen doorbraak verwachten. Van de supermarkten, die ieder voor zich zoveel mogelijk burgers als consument aan zich willen binden, al evenmin.

sturing

Er moet door de consument domweg méér voor beter vlees betaald worden. Alleen dan kun je het de boeren mogelijk maken duurzamer te produceren met minder beesten. En de overheid had hier de regie over de regionale markt naar zich toe kunnen trekken. Sturing met regelgeving kan wel degelijk effect hebben. Dat is in de autobranche gebleken. Daar zijn bikkelharde eisen gesteld. Daar is de verduurzaming wel op gang gekomen. Je hoort daar niemand meer over "zure regen".

gemiste kans

De uitkomst heeft veel weg van een gemiste kans. Door het huidige voorstel - je mag uitbreiden, mits een ander stopt - wordt de piekbelasting in Oost Brabant gewoon in stand gehouden. Bovendien worden hierdoor grotere concentraties van dieren in de hand gewerkt. Want het zijn juist de grote jongens die door zullen groeien ten koste van de kleintjes. En grote concentraties vee in een klein gebied brengen een groter risico voor de volksgezondheid met zich mee. Want micro-organismen hebben bewezen juist in grote concentraties het best in staat te zijn om hun kwaadaardigheid door te ontwikkelen. Die harde les heeft de Q-koorts ons geleerd.

vooral acceptatie

Er is in het voorstel helemaal geen sprake meer van een afwaartse beweging. Ontwikkelruimte is primair ruimte voor economische groei. In het stuk ontbreekt een regeling voor afroeping van rechten. Er is ook niet voorzien in een experimenteer-regeling om innovaties op gang te brengen. Evenmin is er stimuleringsbeleid om voor achterblijvers de ontwikkeling van andere economische activiteiten op het platteland te bevorderen. Het stuk mikt vooral op een betere acceptatie van de veehouderij, niet op verbetering van deze veehouderij.

omgekeerde aanpak

Er wordt gefocust op landschappelijke, maar ook op sociale inpassing van de veehouderij. Maar er zou omgekeerd gedacht moeten worden. Zet de mens centraal. Geef leefbaarheid de eerste prioriteit. Kijk dan naar je gebied. Kijk op welke 'lege' plekken je vee kunt houden. Zonder risico's voor gezondheid en welzijn van burgers. Zonder aantasting van de natuur. En zorg ervoor dat op die individuele landbouw-ontwikkelings-locaties je beesten goed gehouden worden. En dat je schoon produceert. En dat je je producten regionaal verwerkt en verkoopt. En dat je vlees goed smaakt. Dan betalen de burgers je daar een fatsoenlijke prijs voor. People, Planet, Profit. Maar dan wél in die volgorde.

Volksgezondheid in relatie tot het aantal dieren

Alle partijen vinden dat volksgezondheid een leidend principe is in de verduurzaming van de veehouderij. Als de veestapel groeit nemen echter ook de risico's voor de volksgezondheid toe. Door de aanwezigheid van grote aantallen genetisch verwante dieren wordt het risico op snelle verspreiding van ziekteverwekkers vergroot.

Door een grotere veestapel ontstaat er meer stank, meer kans op longontsteking of ontsteking bovenste luchtwegen (door fijn stof, endotoxines), een grotere kans op mutatie van griepvirussen waardoor een agressieve variant kan ontstaan, meer kans op darminfecties (salmonella, campylobacter), meer kans op Q-koorts en meer kans op de ontwikkeling van resistente bacteriën (veespecifieke MRSA en met name ESBL bevattende bacteriën) waardoor een eenvoudige blaasontsteking of longontsteking moeilijk of zelfs niet meer te behandelen is.

Neem je volksgezondheid serieus, dan moet je ook serieus inzetten op krimp van de veestapel.